

det kun er stillet subsidiairt — det under Nr. 5 stillede Endringsforslag har jo ganske de Mangler, hvorover der føres Klager forrige Gang. Det gjør det til en Nødvendighed, at der i hver fremtidig Brugscontract efter den nye Lov skal optages den Bestemmelse, at Bondens Berettigelse til Afhændelse i levende Live skal kunne afgjøres efter den ældre Lov. Det er en Clausul, der skal staae i alle disse Contracter, og uden hvis Optagelse Contracten er ugyldig. Men saa følger det jo af sig selv, at der ikke vil kunne opnaaes det Allermindste, hvad dog Udvalgets ærede Ordførere meente, ved at begrænse Bondens Berettigelse til Overdragelse til visse Slægtninge, thi Bonden vil jo blive nødsaget til at kjøbe og betale denne Pausus, denne Clausul i Contracten om Overdragelse til Fremmede; Godseieren vil jo være nødsaget til at tage Hensyn til, at Bonden ved denne Bestemmelse muligt vil kunne opnaae — gennem Høiesteretsdom rigtignok kun. — Net til at afhænde og overdrage til Fremmede, og denne mulige Rettighed maa betales, om den saa end aldrig bliver til nogen Virkelighed; men saa stilles jo Sagen ikke billigere for Bonden, og det gjøres jo ikke lettere for ham at komme ind i et saadant Contractforhold, ikke lettere og ikke billigere, end om Loven var ham en Virkelighed for hans Penge og tillod ham at afstaae Gaarden i levende Live. Jeg veed ikke, men mig forekommer det, at det er en ganske utilbørlig Stilling, man hermed giver den fremtidige Forpagter: den er tantalist. Den minder om den gamle Tantalus, der sad under et Træ, hvis gyldne Frugter han hvert Dieblisk troede at kunne række op til, men naar han rakte Gaanden op, gik Grenene tilbage, og han kunde ikke naae Frugterne. Hele Forskjellen turde lettelig kun blive den, at Tantalus betalte ikke Gildet, medens den stakkels Bonde altid vilde komme til at betale det tantalistiske Maaltid. Jeg kan saaledes, naar dette Udvalgets Forslag skal være stillet af Høflighed til mig, ikke Andet end beklage det; thi jeg vil ikke kunne modtage denne tantalistiske Net. Mig forekommer det virkelig — det høie Thing maa tilgive, om jeg bruger et lidt stærkt Udtryk — som om en saadan Lov, der vilde

stille hen til Domstolenes eventuelle Afgjørelse det Spørgsmaal, der netop havde vist sig som det egentlige Tvivlsspørgsmaal i Sagen, vilde indeholde en Falliterklæring, en Erklæring om, at vi enten ikke havde havt Mod til heelt at løste den Steen, som vi toge fat paa, og som vi jo ganske roligt kunde have ladet ligge, dersom vi ikke søgte Kraft til at magte den, idet saa Domstolene nok skulde vide at afgjøre Tvisten — enten Mangel paa Mod eller Mangel paa Formue, paa Evne til at løse dette Spørgsmaal. Men jeg beklager i det Hele taget, at de Forhandlinger, hvortil vore tidligere Dverveiser have givet Udvalget Anledning, ikke have ledet til, at Udvalget samlet kunde fremstille en Regel for os, til hvilken vi kunde slutte os, var det saa endog saa blot — er jeg tilbøielig til at sige — den efter min Mening rigtignok vel tarvelige Dverdragelsesret, som er hjemlet i den § 3, som vi have voteret; den vilde dog med al dens Tarvelighed være en Regel, en fast Afgjørelse, saa at vi vidste, hvorledes i Fremtiden Godseier og Bonde vilde komme til at staae i dette Netsforhold. Og var en saadan eenstemmig Udvalgs-Udtalelse kommen til os, troer jeg, at vi maatte have kunnet berolige os derved, at der i dette Udvalg var samlet udmærket dygtige Kræfter, Mænd, der ikke havde mindst særegne Interesse i Spørgsmaalets Løsning, og derhos tillige hæderlige og dygtige Repæsentanter for de i Sagen umiddelbart Interesserede, Godseiere og Bønder, thi vare disse blevne enige om en bestemt Fremtidsform for dette Netsforhold, ja, saa kunde vi Andre vel have beroliget os med den Tanke, at den saaledes fundne Regel og Norm vilde give Godseieren tilstrækkelig Frihed til at bevæge sig, og tillige Bonden Trygghed og Sikkerhed nok for den 50aarige Forpagtning; saa vilde vi have kunnet staae paa et Dvereenskomstens Standpunkt. Men desværre, det er jo ikke Tilfældet. Det Endringsforslag, som to af Udvalgets Medlemmer have stillet til § 3, viser jo, og den ærede Ordførers Ytringer nys stadfæste det jo, at det ikke har været muligt at opnaae en saadan Enighed, og at navnlig den ene Side af de Interesserede formener, at der tilkommer den en større Net efter den gamle